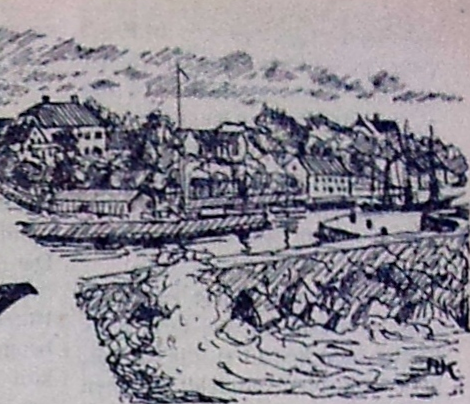

NORDBORNHOLM

Ugeblad og Annoncetidende
for Allinge-Sandvig.
Gudhjem, Østerlars, Hasle
Ølsker, Rutsker, Rø og Klemens.

Ansvarshavende Udgiver:
Otto Gornitzka. - Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri
Oplag ca. 3000 Eksemplarer

Nr. 32

Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø.
Forretningsann. 8 - 6 Ø.

Fredag den 10. August

Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret
senest 2 Dage før Bladet udgaar.

1928

Ved Stranden.

De skumrende Klipper ved Havet
det skumrende Hav og dets Vind,
dets lune og dunbløde Aande,
der stryger mod Skrænterne ind.

Jeg ligger paa Stenenes Leje.
Jeg ligger, hvor Vindene gaar.
Det er, som om Rummet og Havet
kærtegner min Hud og mit Haar.

Der blæser imod mig en Mildhed,
der risler ind i mig en Strøm
af natlig og sommerlig Sødme.
O, dette er Sommerens Drøm!

Kai Hoffmann.

Opstanden i 1658.

—o—

(Forts.)

Peder Olsen var med i den kedelige Affære i Nexø 1645, men slap fri for Straf ved at skyde sig ind under sin store Enfoldighed. Det ser derfor underligt ud at træffe samme Mand senere som Borgmester og en af Hovedmændene i Opstanden, hvilket skulde give ham Landsdommerembedet paa Bornholm d. v. s. Øens øverste. Han var nok mere Snu end enfoldig, og var Opstanden mislykkedes som i Malmø, havde han nok reddet sig en Gang til med sin „Enfoldighed“.

Mærkelig nok vidste Printzenskjold udmærket god Besked med, at en Sammensværgelse var i Gang. I det svenske Rigsarkiv findes endnu en hel Del Breve fra ham, hvori han bl. a. beder om snarlig Undsætning, da Befolkning aabenlyst viser ham deres danske Sindelag og ikke undser sig for at korrespondere med den danske Regering, hvorfor han venter ved første Lejlighed at blive „taget for Hovedet“ af Bornholmen.

Det ser derfor saa meget mærkeligere ud, at Printzenskjold turde forlade Hammershus paa et Tidspunkt, hvor Halvdelen af Slotsbesætningen var borte og patroljevis opkrævede Skatter rundt om paa Landet; hans Kaptajn (Niels Holm) var borte med bornholmske Baadsmænd, som var udskrevet til svensk Krigstjeneste, og hans Stäcklieutenant (Artilleriløjtnant Niels Rud) i Rønne i et eller andet Ærinde (han blev fanget ved Rutsker, da han var paa Vej tilbage til Fæstningen). Endnu mærkeligere er det, at P. ikke synes at have jagtaget nogen som helst Forsigtighedsforanstaltning. Det var vistnok godt for ham, at han

blev skudt, ellers vilde han næppe have undgaaet fra svenske Sider senere at blive draget til Ansvar for sin Malkonduite.

I Sammensværgelsen har Præsten Poul Ancher i Rutsker og Hasle sikkert spillet en fremragende Rolle. Paa en Liste, som Peder Olsen overrakte Regeringen, nævnes 21 Personer, som var de mest virksomme ved Opstanden. Anchers Navn staar her øverst og ud for hans Navn bemærkes: „att han haffuer weret baade i raad och daad till all denne hans kgl. Mayest. tienneste med værg, vagt, reysning, och endnu flittig besøger land vagterne“. Jens Koefoed nævnes som Nr. 2. Imidlertid fremgaar det af Navne Ordenen, at disse 21 Personer ikke er rangerede efter deres Meriter. F. Eks. nævnes de 9 Hasleboer først og derefter de 12 Rønneboer. Alle Hasleboerne har vel næppe været tapre end Rønneboerne. At Poul Ancher nævnes først, kan skyldes, at han var Præst; og Bemærkningerne ved hans Navn, der hverken siger eller beviser, at han var Hovedlederen, behøver ikke anden Forklaring end den, der ligger i det for en Præst usædvanlige at være med ved praktiske militære Foretelser. Meget yder paa, at Peder Olsen selv har ønsket at blive anset for at være Hovedmanden, og heri kan han vel ogsaa have nogen Ret. Det var jo ham, Kongen skrev til, og det har vel ogsaa været ham, der har arrangeret Sammensværgelsen. For Resten var han ogsaa den, der fik den største Belønning (Landsdommerembedet); medens Ancher i Modsætning til flere af de andre slet ingen Belønning fik. Udover ovenstaaende Bemærkning ved man om Anchers Virksomhed kun, hvad der fremgaar af Jens Koefoeds Relation Ifølge denne kører han Jens Koefoed i sin Slæde til Nykerpræsten, som havde lovet at skaffe 20 Mand til Hjælp. J. K. faar ingen Hjælp, d. v. s. Planen glipper. Enhver anden Mand end J. K. vilde nu rimeligvis have givet op; men fra nu af er det J. K., der handler. Den gejstlige Hædersmand Poul Ancher vil aabenbart ikke være med længere og kører hjem i sin Slæde, medens J. K. eene Mand rider ad Rønne til.

Efter Oprinet i Rønne og efter at have alarmeret Nyker, Vestermarie og Klemensker Sogn, giver J. K. Poul Ancher tilkende, hvad der er passeret og Besked paa, hvad der skal gøres. Senere føres den fangne Stäckløjtnant Hr. Pouls til Almuen (ikke til ham selv, men til Soldaterne). J. K. har sandsynligvis været paa Færde hele Dagen den 8. December fra Rønne rider han samme Aften til Nyker, derfra til Hasle, fra Hasle til Sandvig og Allinge og saa til Ham-

mershus samme Nat, hvor han besætter Adgangsvejene, tager Fanger etc. kort sagt besørger hele Arbejdet. Poul Ancher og de andre kommer først Dagen efter. Om J. K. har faaet nogen Hvile den anden Nat efter Slottets Besættelse er vist meget tvivlsomt, men det har i saa Fald først været efter ca. 18 Timers uafbrudt Sinds- og nerveoprivende Virksomhed. Inden Slottets Overgivelse var P. A. med til at skrive et Brev. Senere sender J. K. atter et Par Fanger til Hr. Pouls, fordi Captajn Niels Gummeløs og Jens Larsen Risom er der. Dette er alt, hvad man ved om Poul Anchers Deltagelse. Grunden til at Traadene samles hos Hr. Pouls

(ikke Hr. Poul) er ikke Personen Poul Ancher, men den at Rutsker og Præstegaard laa paa det i militær Henseende strategisk vigtigste Punkt paa Nordbornholm.

At derimod Poul Ancher navnlig ved sin Raadslagning og sin Indflydelse paa Mandskabet var af overmaade stor Værdi bør ikke underkendes. Al Ære for det; men Hædersnavnet „Bornholms Befrier“ tilkommer kun med Rette Jens Koefoed og dette fremgaar da ogsaa med tilstrækkelig Tydelighed af hans Relation, hvori han (som Troels-Lund skriver i sine „Historiske Fortællinger“) jævnt og bramfrit har givet en tilforladelig Skildring af sit Livs store Bedrift.

C. E. Koefoed.

Parti fra Hammeren.

Livets Skole.

—o—

I denne Artikel fortæller Jørgen Neergaard i „Politiken“ om den amerikanske Idealist og Forretningsmand William R. George og om hans interessante og virkningsfulde Forsøg paa at redde de Børn fra Storbyens mørkeste Dybder, som ellers er viet til Undergangen.

Blandt de pædagogiske Systemer, der i Barnets Aarhundrede har set Lyset, er et af de mest livskraftige den i Amerika kendte George Junior Republic. Ophavsmanden er den nu 62aarige William R. George.

Som ung Forretningsmand i New York strejfede han i sin Fritid om i Byens Fattigkvarterer og kom til at holde af den forslagne, hurtige, men utøjlede og tyvagtige New Yorker-Gadedreng.

Han forstod, at en saadan Dreng forbrød sig over for Loven, fordi han i sin Opvækst ikke havde kendt et godt Hjemst Støtte. For ham var Hjemmet kun et Sted, han gik til, naar han vilde have gratis Mad og Logi — saa han i hvert Fald ikke behøvede at stjæle for Føden — et Sted, hvor han mødte en i Reglen fordrunken Fader og en udslidt Moder.

Bort fra den farlige Storby.

Og dog var der i disse Fyre Humør, Kraft og Snilde, som for-

bavsede Wm. George, og han overvejede, om der ikke kunde gøres noget for denne Ungdom, som ellers vilde være fortabt.

Han mindedes sin egen Barn-dom paa Landet og besluttede at anbringe en Del af Gadekammeraterne paa sin Fødeegn — fjernt fra Byens farlige Luft. Af en Ven fik han i 1890 overladt et gammelt Hus og førte nu i nogle Aar hver Sommer en Fløk af sine Gadedreng ud til Freeville — et Par Timers Rejse fra New York.

Men det kneb med Disciplinen. Gang paa Gang hændte det, at Egnens Farmere beklagede sig over, at Drengene stjal deres Æbler og Pærer. Straffene blev fuldbyrdet i alle Drengenes Paasyn, men alligevel huggede de som Ravne.

En Dag stod Wm. George over for et Par smaa Tyveknægte, der skulde straffes. Han saa ud over de mange forsorne Drengesansigter, hvis Øjne lyste af Spænding, og grundede imens paa, hvordan han skulde faa Drengene til at forstaa, at der var Alvor med i Spillet.

Pludselig fik han en Ide, lagde Spanskørret bort og vendte sig til den lyttende Skare.

— Drengene, sagde han, hidtil har jeg selv baade dømt og straffet jer — for har jeg ikke brudt mig om, hvad I tænkte, men fra i Dag

gør jeg det. Lad nu Lanky og Gurly fortælle, hvad der er sket. Og saa bestemmer I, om de bør straffes eller frifindes!

Tilskuernes Holdning forandrede i et Nu. Der kom ny Glans i deres Øjne. Lanky og Gurly maatte nu frem og forsvare sig. Drengene blev dømt af Kameraterne og straffet af Wm. George, der omsider havde set, hvad der skulde til.

Intet uden Arbejde.

Men der var andre Vanskeligheder. F. Eks. kom der store Sendinger brugt Tøj til Kolonien, men George var ikke længe om at opdage, at Drengene bestræbte sig for at ødelægge Klæderne — saa at de hurtigt kunde faa nye. De betragtede det som en Selvfølge, at alt blev dem foræret, uden at de gav noget igen. Opholdet i Freeville var saaledes nok til Gavn for deres rent legemlige Sundhed, men ikke for deres Moral.

Saa indførte Wm. George sit Princip — Spiren til Ungdomsrepublikken: Intet uden Arbejde. Denne Bestemmelse vakte vild Protest. En enkelt meldte sig dog til at tage fat, og efter fem Dages Havearbejde fik han udleveret det bedste Sæt Tøj, Det vakte stille Misundelse hos Kameraterne, og lidt efter stillede de alle til Arbejde. — Og de Klæder, de arbejdede sig til, blev altid behandlet med Omhu.

Den første Drengestat oprettes.

Disse Erfaringer gav Mr. George noget at tænke paa. Og i 1895 startede han The George Junior Republic i Freeville, Mønstret for alle de senere oprettede Drengerepubliker. Som økonomisk Baggrund tjente en stor, velgørende Forening.

Hans Ide var i Korthed den, at Drengene skulde styre sig selv i et helt lille Samfund med egen Præsident, Regering, Rigsdag, Domstol, Politio. s. v. og uden at have tjent nogle Penge ved Arbejde, kunde „Borgerne“ hverken faa Kost eller Logi. Derved blev de Unge tvunget til at arbejde — og de lærte, at Ejendomsretten maa respekteres. I deres egen Rigsdag vedtog de Love. De fangede deres Tyve ved eget Politio, dømte dem i egen Jury og straffede dem i eget Fængsel.

Micky møder sin Skabne.

Et morsomt Eksempel viser Republikens Ide og Virkemaade:

Micky, en af New Yorks utallige Gadedreng, havde stjaalet — og var kommet for Retten i den store Retsbygning i New York. Han fik Valget mellem Opdragelsesanstalten eller The Junior Republic. Da ingen af hans Kamerater nogen Sinde havde prøvet Republikken, valgte Micky af Interesse for det ukendte denne.

Ledsaget af en Politibetjent an-

Til Skibe og Baade

anbefales
Sjækler, Blokke, Kause, Takkelhager, Dyvelskler, Aaregafler, Baadshager, Rørtænger, Kalfatterjern, Skruenøgler m. m. Galv. Spiger, Søm og Klinkplader, Messinghængsler og -Skruer, Kobbersøm, Pudsetvist, Røtting, Catechu, Motorlamper og løse Brændere. Primusapparater.

Olierevne Farver i bedste holdbare og dækkraftige Kvaliteter. Pensler.

Maskinglassur i sort, grøn og rød. Allumino Galvanfarve er holdbar mod Varme og Olie.

Alt sælges til billigst mulige Priser

P. C. Holm

Tlf. 39. ALLINGE Tlf. 39.

Turistforretningen

Storegade — Hasle anbefales.

Bøger, Blade, Tidsskrifter, Postkort, Film etc. Cigarer, Cigaretter, Tobak, Chokolade, Konfect.

Strandartikler.

Gør Deres Indkøb i

Marckmann's Boghandel,

Storegade — Hasle.

Til Syltning

anbefales

Demerara Sukker, granuleret Melis, Topmelis No. 1.

Egte Bourbon Vanillie 20-30-55. Anticil Syltepulver.

F. B. Larsen.

Ligkister og Ligsenge altid paa Lager i alle Størrelser, og forskellig Udstyrelser og Priser.

Anton Sonne's Byggeforretning Telefon Allinge 69. Indehaver Chr. Sonne.

8 Pers. Bil udlejes billigt

J. Marcher. Telefon Allinge 120

Kaffens Aroma

gaar tabt, naar den lagres efter Malningen — Fire Sorter fineste Kaffe til Konkurrencepriser leveres fra

„PRIMA“ Kaffen males i Kundernes Paasyn.

Briller og Pincenez

Læseglas — Barometre — Termometre — Regnmaalere i bedste Kv. Conrad Hansen, Tlf. Allinge 140.

Vi beder om Bestilling paa

18 pCt. Superfosfat

37 pCt. Kaligødning

Norre-Flødals Gødningskalk

Vi har Lager af

Norge Salpeter, Tysk Kalk Salpeter, Chili Salpeter.

Nordlandets Handelshus.

Alle Tryksager

saasom

Regninger, Meddeleiser, Konvolutter, Dags-Dato, Vekselsblanketter, Visitkort og Takkeort, Love og Regnskaber, Sange og Salmer, Medlemskort

leveres bedst og billigst fra

Allinge Bogtrykkeri.

Ring op Telefon 74

Restlageret

af Sommerfrakker og Sommerkjoler udsælges extra billigt — mindste Rabat 20 pCt.

Et Restparti af paaknappede Drengehabitter af prima Cadetsatin, lyst og mørkstribet samt i drapfarvet, Storr. 0-1-2-3 udsælges til halv Pris, øvrige Dreng-Vaskehæbitter, Bluser og Sportskjorter 10 pCt. Rabat. — Hvide Kadetsatinshabitter 20 pCt. Rabat.

Magasin du Nord's Uds. ved Victor Plank.

Elegante Visitkort

50 Stk. med Navn 2 Kr.

Allinge Bogtrykkeri.

Biografen.

Fredag Kl. 8. Søndag Kl. 7. og 8³/₄.

Mademoiselle fra Amentieres.

En gribende Krigsfilm fra Skyttegravene i Nordfrankrig under Verdenskrigen.

Rutsker n. Tyreholdsforening

afh. Generalforsamling paa Hotel Johns Kapel FREDAG d. 17. Aug. Kl. 7,30

Bestyrelsen.

Avertér i „Nordbornholm“!

SKANDINAVIEN AMERIKA LINIE

Eneste direkte Ruter fra København til New York og Canada med regelmæssig Afgang flere Gange hver Md. Til Canada ingen Pasvisering og Linien egne Folk modtager Passagererne i HALIFAX og WINNIPEG. Ved Ankomst til Canada kan Arbejde anvises til Landarbejdere, gifte og ugifte, samt til unge Piger.

Illustrerede Haandbøger med alle Oplysninger faas gratis fra Passager-Afdelingen, KONGENS NYTORV 8, København K. eller hos: Bogtr. Reiffers, Rønne, Bogtr. Gornitzka, Nærv, Edb. Petersen, Svaneke, Bogtr. D. Gornitzka, Allinge, Fotograf B. Anter Boulsen, Hasle.

Mejeri-Kontrabøger,

godt Papir og solid Indbinding Allinge Bogtrykkeri. Tlf. 74.

Sygekassekontrolbøger

leveres billigst fra Gornitzkas Bogtrykkeri, Allinge

Allinge nye Møbelmagasin

Havnegade 53. (forh. Købm. Vald. Jørgensens Ejend.)

Stort Udstillings- og Provelager af Soveværelser, Spise-stuer, Herreværelser, Dagligstuer og enkelte Møbler.

Credit indrømmes fra 5 Kr. og op. Stor Rabat paa Contrant. Peter Emil Holm.

10 Aars Garanti. 10 Aars Garanti.

Peter Emil Holm træffes fra 1. Juli til 15. August personligt Havnegade 53. Tlf. Allinge 128.

FLÆSK, Kød og Pølser

modtages til Røgning hos Slagterm. Phillipsen, Sandvig.

Vi sælger bedste Sort Standard

Høstbindegarn

i store Nøgler.

Gør Bestilling i

Nordlandets Handelshus.

Allinge Skæperi

Optændningsbrænde altid paa Lager, billige Priser. Tlf. 29. Geert Hansen

Dame- og Børne-Hatte

udsælges meget billigt. Louise Larsen, Allinge.

Allinge Teglværk

anbefales. Mursten, Teglsten, Drænrør. Tlf. 127.

Benmel.

Godt, tørt Benmel er til Salg. 10 Kr. pr. 100 kg. Fodermelsfabriken, Nykø. Tlf. 79.

Prøv

vor hjemmelavede Pars, Medisterpølse og Paalæg. Varenne garanteres altid friske, da de opbevares i moderne, elektrisk Køleanlæg.

A. Lyster

Telefon Hasle Nr. 74.

Ajletønder,

Saltkar og Skoldekar anbefales til billigste Priser. Hasle Bødkerforretning, Tlf. Hasle 105.

Meget stærke, kantskaarne Fyrrebrædder

og stærke firkantede Udskudsbrædder

alle Brædder, alle Tykkelser, alle Længder. — Disse er meget gode til alle Reparationer og til at lave Høstvognene med.

Priserne er meget rimelige i Nordlandets Handelshus.

Gudhjem Møllens Flormel

er anerkendt som det bedste.

Vi har meget smaa Priser paa alle Sorter

dansk Sukker

Nr. 1 Ægte St. Croix Sukker, Kandis

Alle Slags nye Krydderier

anbefales nu til Syltningen.

Nordlandets Handelshus.

Landejendom,

7 Tdl., billig til Salg eller Bytte med et mindre Sted eller et Hus. En Personbil kan tages som Udbetaling. Eventuelt kan Ejendommen faas i Forpagtning. Billet mrkt. „Ejendom“ modt. Bl. K.

Al Jagt

er forbudt paa følgende Grunde i Rutsker: Anton Pedersens, v. Borregaard, K. A. Olsens, Oluf Christiansens, Skovly, Th. Jacobsens, N. Andersens, Krakdals, Hyldevang, Hyldey, M. Larsens og Bymøllen. De jagtberettigede.

Straa- og Stof-Hatte

til voksne og Børn frit Valg - 50 Øre.

Andr. Thomsen HASLE.

Ung Pige

søger Plads straks. Billet mrkt. „Pige“ modt. Bl. K.

Plads søges

som Stuepige paa et større Hotel til 1. Sept. Jensine Larsen, Hotel „Nordland“ Sandvig.

Pæn ung Pige

søges til nogle Formiddagstimer fra den 1. Sept. Personlig Henv. „Strandbo“, Sandkaas.

En Yorkshire-Orne

passende til Gylter, staar til Afbenyttelse. Munkegaard pr. Allinge.

Undertegnede anbefaler sig til de ærede Kunder med alt Maskinarbejde samt Baad-motor- og Bil-Reparationer.

Moderate Priser. Hurtig Betjening.

Balata Gummiremme fra 2“—5“ haves paa Lager til smaa Priser.

Ærbødigt Mekaniker Smedemester Emil Hansen. Carl Pedersen. Tlf. ALLINGE 98.

Klaver-Undervisning

Fra 1. Sept. modtager jeg atter Elever. Honorar 2 Kr. pr. Time. Aftale kan træffes Telefon Sandv. 34 eller efter 1. Sept. i min Lejlighed hos Emil Holm, Østergade Allinge. Ærb. Fru Oda Hjortbol.

Ring til Rutsker 7 og spørg om Priserne paa Mel.

Mine gode Cykler

anbefales. Reparationer udføres.

Grammofoner og Plader m. m. H. A. Hagedorn, Gudhjem.

Køb Deres Ure

hos M. Michelsen, Gudhjem. Reparationer udføres.

Ligkister

Tlf. n. 13. L. PIHL. Klemens.

